

УДК 332.12(477)

Забедюк М.С., к.е.н.

Луцький національний технічний університет

АКТИВІЗАЦІЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ БІЗНЕС СЕРЕДОВИЩА

У статті проаналізовано рівень підприємницького потенціалу регіонів України. Визначені напрями ефективного використання та нарощення підприємницького потенціалу.

Ключові слова: підприємницький потенціал, бізнес середовище.

Zabedyuk M.

PROMOTION ENTREPRISE POTENTIAL AS A FACTOR OF DEVELOPMENT OF BUSINESS ENVIRONMENT

In the article the level of entrepreneurial potential of the regions of Ukraine is analyzed. Directions of efficient using and accretion of entrepreneurial potential are defined.

Keywords: entrepreneurial potential, business environment.

Забедюк М. С.

АКТИВИЗАЦИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОГО ПОТЕНЦИАЛА КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ БИЗНЕС СРЕДЫ

В статье проанализирован уровень предпринимательского потенциала регионов Украины. Определены направления эффективного использования и наращивания предпринимательского потенциала.

Ключевые слова: предпринимательский потенциал, бизнес среда.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Підприємницька діяльність є невід'ємним елементом ринкової економіки та одним з ефективних факторів розвитку бізнес середовища. Реалізація підприємницького потенціалу дає можливість отримати значний соціально-економічний ефект розвитку як регіональних систем, так і країни в цілому.

«Саме сектор малого бізнесу в умовах розвинених ринкових відносин є динамічним інструментом економічної демократії, що об'єднує в мікро - функціональні виробничі комбінації різноманітні

цінності й фактори людського капіталу конкретних регіонів та населених пунктів, розвиває їх і найбільш повно й раціонально використовує» [1].

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Дослідженням проблем розвитку підприємницької діяльності присвячені праці Варналія З., Воротіної Л., Ніколенко Ю., Краснокутської Н., Ляпіна Д., Коротенко Н. та інших. Проте, залишаються недостатньо висвітленими напрями та умови активізації підприємницького потенціалу в Україні.

Цілі статті. Метою статті є визначення напрямів ефективного використання та нарощення підприємницького потенціалу як потужного чинника розвитку бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Значення підприємництва в процесі реалізації регіональної соціально-економічної політики визначається такими функціями:

- мінімізація негативних соціальних наслідків переходу від централізовано-планової до ринкової економіки на рівні регіонів і населених пунктів;

- підвищення рівня гнучкості регіональних ринків та збалансування потреб і пропозицій;

- динамічне й порівняно низькозатратне створення нових робочих місць;

- створення механізмів впровадження інновацій та комерціалізації технологій;

- внутрішнє стимулювання розвитку конкурентного середовища на регіональних ринках, послаблення монопольних тенденцій, підвищення рівня демократизації економічних відносин та утвердження економічних засад розвитку місцевого самоврядування тощо.

Дослідження вказують, що в нашій країні розвиток малого підприємництва характеризується, крім вагомої регіональної диференціації, значними внутрішньорегіональними відмінностями. Чинниками, що впливають на розподіл малих підприємств в регіонах є:

- спрямованість економічного потенціалу (промисловий, аграрний, змішаний);

- кількість та величина міст обласного підпорядкування;

- географічне положення.

Вказуючи на важливість сприяння розвитку підприємницького

потенціалу на рівні регіонів, зазначається, що регулювання й підтримка малого підприємництва з єдиного центру в цілому по країні можливі лише за окремими напрямками. Місцеві органи влади мають вірогідну інформацію про стан попиту й пропозиції на ринку, обсяг виробництва товарів та послуг і ступені задоволення виробничих та особистих потреб, про перспективи й можливості розвитку тих чи інших підприємницьких структур і відповідних сфер [2]. Забезпечення сприятливого середовища для розвитку і ефективного функціонування підприємницького сектору економіки регіонів вимагає створення відповідного нормативно-правового поля та інституційно-інфраструктурної бази, всебічної підтримки органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

З метою оцінки існуючого стану підприємницького середовища проведемо аналіз рівня підприємницького потенціалу. В процесі аналізу підприємницького потенціалу регіонів України використаємо такі показники:

- кількість малих підприємств, на 10 тис. наявного населення;
- частка населення, зайнятого підприємницькою діяльністю (у малому та середньому бізнесі) у загальній чисельності населення ;
- частка продукції малих підприємств у загальних обсягах реалізованої продукції.

Результати аналізу за 2005-2009 роки показали, що за кількістю малих підприємств беззаперечним лідером є м. Київ, де у 2009 році діяло 259 малих підприємств на 10000 населення. Всі інші регіони кардинально відстають за цим показником. Навіть найкращі із них, а саме Одеська та Харківська області, м. Севастополь та АР Крим мають показник лише 88, 83, 87 та 83 малих підприємства на 10000 населення, а найгірші – Тернопільська, Вінницька та Рівненська області (44, 46 та 46 відповідно). Порівнюючи цей показник з показниками 2005 року, можна відмітити незначні позитивні зрушення у Львівській, Одеській, Харківській, Черкаській областях та у м. Севастополь.

Також, слід відмітити досить низьку частку населення, зайнятого підприємницькою діяльністю. Знову ж таки спостерігається значна асиметрія між м. Київ та іншими регіонами за цими показниками. Тоді як у м. Київ підприємницькою діяльністю займалися 14,9% населення у 2009 р. (найвищий показник), у Івано-Франківській, Закарпатській, Луганській, Чернівецькій областях цей показник становив лише 3-3,1% (найнижчі значення).

Оцінка підприємницького потенціалу
регіонів України за 2005–2009 рр.

Регіони	Індекс підприємницького потенціалу					
	2005	2006	2007	2008	2009	2009/ 2005 (%)
АР Крим	0,46	0,47	0,44	0,44	0,45	97,8
Вінницька	0,33	0,35	0,33	0,35	0,35	106,1
Волинська	0,28	0,28	0,25	0,24	0,24	85,7
Дніпропетровська	0,33	0,33	0,32	0,31	0,33	100,0
Донецька	0,27	0,26	0,25	0,25	0,25	92,6
Житомирська	0,35	0,37	0,34	0,39	0,40	114,3
Закарпатська	0,37	0,36	0,33	0,35	0,36	97,3
Запорізька	0,37	0,36	0,33	0,34	0,37	100,0
Івано-Франківська	0,28	0,29	0,31	0,33	0,34	121,4
Київська	0,41	0,41	0,39	0,39	0,39	95,1
Кіровоградська	0,45	0,45	0,41	0,42	0,42	93,3
Луганська	0,30	0,30	0,28	0,27	0,28	93,3
Львівська	0,39	0,40	0,38	0,39	0,40	102,6
Миколаївська	0,43	0,42	0,39	0,41	0,40	93,0
Одеська	0,48	0,48	0,45	0,45	0,45	93,8
Полтавська	0,33	0,33	0,30	0,33	0,33	100,0
Рівненська	0,27	0,29	0,29	0,30	0,35	129,6
Сумська	0,36	0,36	0,35	0,37	0,35	97,2
Тернопільська	0,35	0,35	0,34	0,33	0,33	94,3
Харківська	0,41	0,40	0,38	0,39	0,40	97,6
Херсонська	0,47	0,47	0,45	0,44	0,45	95,8
Хмельницька	0,35	0,35	0,36	0,36	0,38	108,6
Черкаська	0,34	0,35	0,33	0,33	0,34	100,0
Чернівецька	0,39	0,39	0,38	0,37	0,38	97,4
Чернігівська	0,37	0,37	0,35	0,37	0,38	102,7
м. Київ	0,78	0,78	0,78	0,78	0,80	102,6
м. Севастополь	0,50	0,51	0,51	0,51	0,50	100,0

До того ж, майже у всіх регіонах протягом 2005–2009 рр. спостерігається зниження частки продукції малих підприємств у загальних обсягах реалізованої продукції. Найбільше продукції за період, що аналізується, було реалізовано підприємцями Херсонської області, хоча і тут спостерігалася негативна динаміка цього показника (з 44% у 2005 р. до 33,6% у 2009 р.). Найнижчі показники частки продукції малих підприємств у загальних обсягах реалізованої продукції у 2009 р. спостерігалися у Донецькій та Волинській областях (10,4% та 10,5%

відповідно).

Загалом, слід відмітити дуже низький рівень підприємницького потенціалу регіонів України як наслідок несприятливого клімату для ведення бізнесу, нестабільності законодавства, що регулює підприємницьку діяльність.

Розрахунок індексу підприємницького потенціалу регіонів України за 2005–2009 рр. наведено у таблиці 1.

З огляду на ситуацію, що склалася, необхідним є розробка та впровадження заходів з метою активізації підприємницького потенціалу. На нашу думку, реалізація поставлених цілей можлива за умов спрямування зусиль влади, бізнесу та громади у таких напрямках:

- підвищення ступеня насиченості території підприємницькими структурами;
- розвиток інфраструктури підприємництва;
- розвиток підприємницьких структур з переробки с/г сировини у кінцеву продукцію споживання;
- розвиток підприємництва у віддалених районах, селах;
- підвищення інноваційності малих та середніх підприємств;
- відродження народних промислів, ін.

В свою чергу, ефективне використання та нарощення підприємницького потенціалу в регіоні забезпечується за таких умов:

- матеріально-технічної, інформаційної та фінансової підтримки сфери малого й середнього бізнесу;
- спрощення процедури оформлення дозвільних документів;
- відпрацювання простої й доступної схеми вирішення земельних питань;
- розвиток лізингу машин, обладнання та інших засобів виробництва, складування, реалізації продукції;
- вдосконалення системи оподаткування підприємницької діяльності;
- підвищення рівня безпеки підприємницької діяльності;
- надання інформаційної (навчання, консультування), грошової допомоги безробітним (безпроцентної позики тощо), які бажають зайнятися підприємницькою діяльністю;

– у кожному регіоні доцільно створення бази даних, яка б містила інформацію про традиційні, специфічні для різних місцевостей ремесла з метою надання кваліфікованої інформаційної допомоги підприємцям, які бажають зайнятися таким видом діяльності.

Висновки. Таким чином, оцінка рівня підприємницького потенціалу регіонів України показали загалом низький його рівень. На нашу думку, визначені напрями та умови дають можливість активізувати підприємницький потенціал, що у свою чергу, дасть поштовх розвитку бізнесового середовища як регіонів, так і країни в цілому.

1. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.academia.org.ua/?p=242>
2. Регіони України: проблеми та пріоритети соціально-економічного розвитку: Монографія / За ред. З. С. Варналія. – К.: Знання України, 2005. – 498 с.